

Raadsvoorstel

Status: Besluitvormend

Agendapunt:	10
Onderwerp:	Berging vliegtuigwrak Millingen
Datum:	12 maart 2019
Portefeuillehouder:	drs. E. van Lente
Decosnummer:	911
Informant:	Remco Hendriks r.hendriks@dalfsen.nl (0529) 48 83 52

Voorstel:

1. In te stemmen met de berging van het vliegtuigwrak uit de Tweede Wereldoorlog in het buurtschap Millingen, in het kader van het nationaal programma berging vliegtuigwrakken.
2. Hiertoe een bedrag van € 400.000,- beschikbaar te stellen voor de te maken kosten die met de berging gemoeid zijn. Deze worden achteraf, 100% vergoed vanuit de “bommenregeling” in het gemeentefonds.
3. De kosten te maken in 2019 te dekken uit de post Onvoorzien en voor de te maken kosten in 2020 een bedrag van € 400.000,- mee te nemen in de Perspectiefnota en te verwerken in de begroting 2020.

Inleiding:

Op 21 december 2018 hebben wij een brief ontvangen van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, gericht aan de burgemeester, om in het kader van het programma Berging vliegtuigwrakken mee te werken aan de berging van een vliegtuigwrak in het buurtschap Millingen.

Gedurende de Tweede Wereldoorlog gingen ruim 5500 vliegtuigen in Nederland verloren. Van een groot deel hiervan liggen nog restanten in de Nederlandse bodem. In een aantal van deze vliegtuigwrakken zijn waarschijnlijk nog stoffelijke resten van de bemanningsleden aanwezig. Het 'Nationaal Programma berging vliegtuigwrakken met nog vermiste vliegers uit de Tweede Wereldoorlog' richt zich op de daadwerkelijke berging van vliegtuigwrakken en mogelijk de stoffelijke resten van vermiste bemanningsleden. Via dit programma wil de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties samen met gemeenten uitvoering geven aan 30 tot 50 kansrijk geachte bergingen. In de eerste plaats om recht te doen aan de wens van nabestaanden van omgekomen bemanningsleden. Daarnaast is het een betekenisvol gebaar met het oog op de viering van 75 jaar bevrijding in 2020.

Voor de periode 2019 en 2020 zijn binnen het programma zes kansrijke locaties vastgesteld. Hiervan wordt de kans reëel geacht dat bij een berging stoffelijke resten kunnen worden gevonden. Eén daarvan bevindt zich binnen de gemeentegrenzen van Dalfsen.

Op 30 januari 1944 vonden boven Overijssel en Gelderland gevechten plaats tussen Amerikaanse en Duitse jachtvliegtuigen. Omstreeks half twee stortte een Duitse jager (een Messerschmitt Bf 109 G6 met één persoon aan boord) iets ten westen van het buurtschap Millingen neer. Er werd geen parachute waargenomen en er werd geen bergingspoging ondernomen van het lichaam van de eventueel in het wrak zittende vlieger. In de jaren negentig zijn door particulieren en later door de bergingsdienst van de luchtmacht peilingen verricht die er op wijzen dat grote delen van het wrak zich nog ter plaatse bevinden. In 1993 is door de Stafofficier Vliegtuigberging een positief bergingsadvies afgegeven. Hier is destijds geen gehoor aan gegeven.

De beslissingsbevoegdheid voor het al dan niet laten uitvoeren van bergingen van wrakken en/of stoffelijke resten berust bij het gemeentebestuur. Overwegingen die hierbij een rol spelen zijn openbare orde en veiligheid, algemeen belang, volksgezondheid en piëteit ten aanzien van nabestaanden van de gesneuvelden. De Rijksoverheid voert hierbij een ondersteunend beleid door bij een beslissing van het gemeentebestuur om tot berging over te gaan, de bergingsdiensten van het ministerie van Defensie in principe kosteloos aan het gemeentebestuur, zijnde de opdrachtgever, ter beschikking te stellen. Slechts wanneer inzet van Defensiemiddelen is gebonden aan regels voor marktoptreden door de Rijksoverheid (zoals bij de opsporing – en dus niet de ruiming – van explosieven) worden daarmee gepaard gaande kosten in rekening gebracht.

Om de zorgvuldigheid van de berging te waarborgen en invulling te geven aan de Verdragen van Genève, geschiedt de daadwerkelijke berging van vliegtuigwrakken onder verantwoordelijkheid van de Stafofficier Vliegtuigberging van het Logistiek Centrum van de Koninklijke Luchtmacht (hierna: SOVB).

In 2019 starten wij met de voorbereidingen voor de berging, de daadwerkelijke berging zal naar verwachting in 2020 plaatsvinden.

Argumenten:

1.1 Uit het oogpunt van piëteit is het wenselijk de (hoogstwaarschijnlijk aanwezige) stoffelijke resten van de gesneuvelde en eventuele persoonlijke bezittingen terug te laten keren naar de nabestaanden. De geboden faciliteiten vanuit het nationaal programma berging vliegtuigwrakken bieden voldoende ondersteuning om aan dit argument uitvoering te kunnen geven.

2.1 De kosten (naar schatting maximaal € 400.000,-) van de berging worden 100% vergoed.

Het Nationaal Programma biedt de mogelijkheid voor gemeenten tot het ontvangen van een bijdrage van 100% in de kosten van de berging van een vliegtuigwrak uit de WOII en de opsporing en ruiming van de hierbij aanwezige (conventionele) explosieven. De bijdrage wordt uitgekeerd via de zgn. “bommenregeling” in het gemeentefonds. De SOVB heeft, op basis van zijn inmiddels ruime ervaring met het bergen van vliegtuigwrakken, een schatting van de te maken kosten gedaan van maximaal € 400.000,-.

Na afloop van de berging zal uw raad opnieuw een raadsbesluit voorgelegd krijgen, waarmee de vergoeding kan worden aangevraagd. Om voor de bijdrage in aanmerking te komen dient de gemeente bij het ministerie van BZK een raadsbesluit in waarin de gemaakte kosten zijn opgenomen (dus achteraf). Op die manier stelt de raad de gemaakte kosten vast en ontstaat duidelijkheid over het bedrag dat de raad voor vergoeding in aanmerking wil laten komen. Het raadsbesluit dient te voldoen aan de eisen die aan doelmatigheid en rechtmatigheid worden gesteld.

Richtlijnen die bij het beoordelen van de vergoeding worden gehanteerd zijn de volgende:

1. Het programma beperkt zich tot de kosten van de daadwerkelijke berging van vliegtuigwrakken en mogelijk de stoffelijke resten van vermiste bemanningsleden.

Kosten waaraan gedacht kan worden:

- projectleiding door gemeente
- contracteren WSCS/OCE gecertificeerd bedrijf (Werkveldspecifieke Certificatieschema voor het Systeemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven)
- externe vergunningen
- kosten gepaard gaand met het gebruik van de grond waarin het wrak zich bevindt
- uitvoering van de berging conform plan van aanpak
- receptie bij eventuele begrafenis oorlogsslachtoffers
- Etc.

2. De kosten van aspecten buiten de daadwerkelijke berging vallen **niet** onder een bijdrage vanuit het programma.

Kosten waaraan gedacht kan worden aan:

- betrekken archeologische deskundigheid
- communicatie over historische waarde en voorlichting aan burgers, zoals het uitgeven van een boek, educatief programma en/of het maken van een film.
- oprichting van een monument

Wel ligt in de rede dat een eenmalige bezoekersdag, proportioneel in omvang, voor vergoeding in aanmerking komt. Indien nodig zal door de werkgroep kansrijke bergingen een richtbedrag worden vastgesteld

3. De grondeigenaar van de locatie is akkoord met de (werkzaamheden die gemoeid gaan met) berging van het vliegtuigwrak.

Met de grondeigenaar, Landgoed Den Berg-Rekkelaar B.V., in de persoon van de heer Van Dedem, hebben gesprekken plaatsgevonden over de berging. Deze stond hier positief tegenover, evenals de pachter van de grond, de heer Bekedam.

Kanttekeningen

Een kanttekening kan zijn dat bepaalde kosten niet worden vergoed vanuit de ‘bommenregeling’, zie argument 2.1 en onder het kopje ‘financiële dekking’.

Alternatieven:

Een alternatief is te besluiten om niet tot berging over te gaan.

Duurzaamheid:

n.v.t.

Financiële dekking:

De kosten (naar schatting maximaal € 400.000,-) van de berging worden 100% vergoed.

De kosten van aspecten buiten de daadwerkelijke berging vallen **niet** onder een bijdrage vanuit het programma. Dit zijn bijvoorbeeld :

- betrekken archeologische deskundigheid
- communicatie over historische waarde en voorlichting aan burgers, zoals het uitgeven van een boek, educatief programma en/of het maken van een film.
- oprichting van een monument

Inschatting van deze kosten is nu nog niet te geven en is mede afhankelijk van onze eigen ambities hierin. Wij komen hiertoe met een apart voorstel.

Communicatie:

Met de afdeling Communicatie zal een communicatieplan worden opgesteld. De opgraving en berging zal naar verwachting veel belangstelling wekken. In het kader van communicatie kan worden gedacht aan het uitnodigen van scholen om een kijkje te komen nemen, evenals gelegenheden voor overige belangstellenden.

Omdat het in het seizoen 2019/2020 vijftien jaar geleden is dat Nederland bevrijd werd van de Duitse onderdrukking, wordt daar zowel landelijk als per provincie veel aandacht aan besteed, met name in het voorjaar van 2020. Ook binnen de gemeente Dalfsen werken de verschillende kernen aan een jubileumprogramma. Wanneer de berging in Dalfsen in 2020 plaatsvindt zoeken wij hierbij nadrukkelijk aansluiting.

Vervolg:

Na een positief besluit van uw raad wordt een verzoek tot berging ingediend bij de Commandant Logistiek Centrum Woensdrecht. Deze zal op zijn beurt de SOVB, die zich in zijn staf bevindt, verzoeken een vooronderzoek te verrichten. Op basis hiervan wordt een bergingsadvies afgegeven en een werkplan opgesteld. De SOVB heeft bij de daadwerkelijke berging de leiding en de coördinatie bij de uitvoering van de bergingswerkzaamheden met betrekking tot de Defensiediensten. In het werkplan zal onder meer worden aangegeven of civieltechnische ondersteuning nodig is voor de uitvoering van de bergingswerkzaamheden. Deze werkzaamheden vallen onder verantwoordelijkheid van de gemeente.

Zoals eerder aangegeven zal na afloop van de berging aan uw raad opnieuw een raadsbesluit worden voorgelegd, waarmee de vergoeding van de gemaakte kosten kan worden aangevraagd.

Bijlagen:

1. Brief minister van Veiligheid en Justitie

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris-alg. directeur,
drs. J.H.J. Berends

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 12 maart 2019, nummer 911;

overwegende dat op 30 januari 1944 een Duitse jachtbommenwerper is neergestort iets ten westen van het buurtschap Millingen;

gelet op het feit dat de Minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties aan de gemeente Dalfsen, in het kader van het nationaal programma berging vliegtuigwrakken, heeft gevraagd mee te werken aan de berging hiervan aangezien er hoogstwaarschijnlijk nog stoffelijke resten in het wrak aanwezig zijn;

gezien het feit dat de kosten van de berging 100% worden vergoed;

b e s l u i t :

1. In te stemmen met de berging van het vliegtuigwrak uit de Tweede Wereldoorlog in het buurtschap Millingen.
2. Hiertoe een bedrag van € 400.000,- beschikbaar te stellen voor de te maken kosten die met de berging gemoeid zijn.
3. De kosten te maken in 2019 te dekken uit de post Onvoorzien en voor de te maken kosten in 2020 een bedrag van € 400.000,- mee te nemen in de Perspectiefnota en te verwerken in de begroting 2020.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 15 april 2019.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
drs. E. van Lente

de griffier,
drs. J. Leegwater